

Колесник О. С., д.філол.н., проф.,
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка

РЕЛЯТИВНІ ПАРАМЕТРИ РОЗВИТКУ ВІДКРИТИХ СИСТЕМ В АСПЕКТІ ЛІНГВОСЕМІОТИКИ МІФУ

У статті розглянуто особливості реалізації універсальних характеристик відкритих систем в аспекті міфологічного семіозису. Пропонується інтегративна концепція тріади "простір-час-енергія", що дозволяє з'ясувати витоки лінгво-креативних, волітивних і культуро-творчих потенцій мовних систем. Відповідні номінації елементів міфологічного простору аналізуються під кутом зору лінгвосеміотики та лінгвокультурології

Ключові слова: параметр, простір, час, енергія, семіозис, номінація.

Тенденція до поглиблення міждисциплінарності сучасних мовознавчих студій [1; 3; 5; 8; 9], а також пошук універсальних моделей міжсистемних взаємодій у світах та їхніх картинах зумовлює актуальність розгляду базових властивостей відкритих систем різної етіології. При цьому явища мовного, мовленнєвого, ментально-інтерпретативного та творчо-моделюючого планів розглядаються як своєрідні ізоморфи, підпорядковані універсальним природо-відповідним закономірностям розвитку. Так, розвиток та функціонування будь-якої системи відбувається у просторі й часі, а також характеризується енергетичними взаємодіями [11].

У мовознавчих студіях початку ХХІ ст. широко поширений термін "простір", що застосовується для опису феноменів мовного, мовленнєвого, ментального, лінгвокультурного планів (див. огляд у [4]). Зокрема, в обстоюваній нами теорії міфологічно орієнтованого семіозису міфологічний простір (МП) визначається як вербально-інформаційний континуум, що охоплює втілені мовними засобами концепти-міфологеми різних рівнів абстракції та узагальнення, об'єднані у міфологічні сценарії. У переважній кількості розвідок простір подається як "контур", або вписується до дво- / тричленної моделі "ядро" :: (медіальна зона) :: периферія. Так, ми

запропонували модель внутрішньої форми (ВФ) номінативної одиниці на позначення елементу МП, що поєднує тричленний каркас поля, пропозитивний характер кодування онтологічних, функціональних, локативно-темпоральних та аксіологічних ознак референта, а також враховує специфіку зв'язків між вказаними пропозиціями, співвіднесених з когнітивними моделями [4: 385-409]. Варто з'ясувати, **як саме** організований простір "смыслового поля" мови, культури, картини світу етносу.

Окреслимо наше бачення "просторових" характеристик конфігурацій інформаційних кластерів, їхніх ментальних корелятивів та ізоморфів на поверховому плані (номінативних одиниць різних рівнів, представлених матеріальними знаконосцями, звуковими комплексами з певними акустичними параметрами). Використовуючи 7-рівневу 3-вимірну модель [4: 146-160] матриці знаку-номінатора фрагментів МП, ми виділяємо: 1) Мікро-знаки базові фонемі та їхні бінарні сполуки у складі першооснов / в кореневих морфемах одиниць сучасних мов, пор. твердження про зв'язок і.е. *su* з семами "рух", "звук", "гнути", "шкодити", а в германських мовах (*sw-*) "базікати", "вештатись", "ковток", "махати", "удар"; і.е. *gr-* "руйнувати", "звучати", "душити" в англійській мові (герм. *kr-*) пов'язаний із семами "гуркіт", "тріск", "крик", "удар", "гиркати", а в німецькій – як "чухати", "сварка", "крик", "дряпати", "сваритися" [7: 101]. Такі мікро-знаки ми розглядаємо як "енергетичний стрижень" мовного знака вищого рівня, базу / "центр тяжіння" для поля внутрішньої форми слова. Їхня алофонія розуміється як основа полісемантизму першооснов; 2) Ката-знаки (а) – морфо-фонемічні комплекси, що кодують базові властивості референта; насамперед, це і.е. першооснови іконічного характеру, звукова іпостась яких віддзеркалює прототипову ознаку позначуваного феномена, наприклад: і.е. корінь **smēi-*: **smāi-*: **smi-* "різати, працювати гострим інструментом" та деривати від нього *smē(i)k-*, *smē(i)g*, *smē-*, *mēg-* утворюють етимологічне макроніздо, що охоплює значення "меч", "маленький", "думати", "жердина" [7: 88-90]; 3) ката-знаки (б) – лексеми, одиниці тезаурусного плану. В їхній ВФ закодований як набір прототипових ознак денотата, так і еліптизовані тексти – що віддзеркалюють набір стереотипних взаємодій денотата як скриптів, пор. метонімічну номінацію ВОІНА *oretmeccgas* (бойові мечі = загін воїнів) [18: 363], що вказує на його прототипову функцію як користувача зброї; 4) макро-рівень представлений знаками

фразового типу: синтаксичні відносини між елементами фраз "вписують" референт до реальних / змодельованих контекстуально детермінованих сценаріїв, що супроводжується створенням "знакових профілів". Наприклад, номінація (констататор-дескриптор) МЕЧА за допомогою субстантивної фрази, до якої входить знак-кваліфікатор (атрибутивний комплімент) *Bum cledyf culurith* "я був закривавленим лезом" [19: 3] створює міні-матрицю сценаріїв, за участю денотата: СТВОРЕННЯ (МЕЧ як персоніфікація до-антропоморфної іпостасі істоти, а також – ІНСТРУМЕНТ ТВОРЕННЯ), БИТВА (варіант КОФЛІКТУ, взаємодії контрарно орієнтованих систем), ПЕРЕТВОРЕННЯ (ВИКОРИСТАННЯ МАГІЇ) тощо; 5) мезо-рівень (а) – номінації рівня речення, що позначають специфічні сценарії, охоплюють судження, логічні й емотивні оцінки стосовно їхнього розгортання (знаки синсигнуми та легісигнуми); 6) мезо-рівень (б) – текст – програма, за якою створюються та модифікуються стани речей у світі n ; як сукупність (лінійна / нелінійна, гіпер-структурована тощо), котра віддзеркалює динамічні образи станів речей у світі / альтернативній реальності, розбудованій власне у тексті на основі міфологічної аксіоматики (відносно обраних базових операторів) 7) мега-івень – семіосфера як поле, утворене текстами різних жанрів, періодів, що характеризується синхронічно-діахронічними взаємодіями складників; міфологічний постір (МП) як сегмент семіосфери.

Кожному рівню мовних знаків відповідають просторові відносини різних типів. Так, на рівні (1) простір обмежений "точкою", яку займає квант енергії однієї фонемі (хвилі з певною частотою), реалізованого в обмеженому часовому діапазоні (тобто, він співпадає з найменшим квантом дії $\tau_{\min}$.); водночас, співвіднесений з фонемою інформаційний мікро-кластер "обертається" навколо власної вісі, і не має виходу на рівень міжсистемних взаємодій. Рівню (2) відповідають лінійні відносини, що реалізуються, зокрема, як типова валентність між основою та словотвірними й формотвірними афіксами; при цьому енергія голосних фонем певним чином "фокусується" енергетичною "призмою" консонантних кластерів, що і розглядається як основа іконічно-голографічного ефекту міфологічно орієнтованого семіозису); рівень (3) становить площина (лексичний локус, структурований кластером синонімів на позначення певного концепту-міфологеми, що "перетинається" з кластером їхніх потенційних протилежностей – визначається як зона перетину

множин даних); рівень (4) уявляється як об'єм, при чому він носить перехідний характер – від (умовно) прямолінійної геометрії ($V = abc$, де a, b, c – кількісні виразники онтологічних, функціональних та локативно-темпоральних ознак денотата) до непрямолінійної: $V = 4/3 \pi R^3$ (де $R = abc / d$, та d – кількісна репрезентація ситуативно виявлених аксіологічних ознак, залежно від наявності семантичного модифікатора у структурі фрази). Рівню (5) відповідає тороїдальна конфігурація, що віддзеркалює складну взаємодію номатичних смислів, породжених в ході інтерпретації та вербалізації певного сценарію. Теоретично, подібні стереометричні відносини можна представити за допомогою рівнянь, що описують параметри торів різної конфігурації, як то:

$$x(\theta, \varphi) = (R + r \cos \varphi) \cos \theta$$

$$y(\theta, \varphi) = (R + r \cos \varphi) \sin \theta$$

$$z(\theta, \varphi) = r \sin \varphi \text{ [14]},$$

де θ, φ – кути (від 0 до 2π) з центром в одній точці, які (умовно) віддзеркалюють характер перетину актуалізованого у певному сценарії фрагмента МП, концептуального локусу та профілю ситуативно висвітленого концепту;

R , "великий радіус" – відстань між центром труби до центру тору, показник обсягу кванту вербалізованої інформації (кластеру сценаріїв);

r , "малий радіус" – "радіус труби", пропозитивно-семантична характеристика вербалізованого (ситуативно фокусного) концепту.

Просторова конфігурація рівня (6) уявляється як динамічні зміни тороїдальних полів у площині, котрі віддзеркалюють взаємодію сценаріїв різних рівнів, що розгортаються у текстовому світі (охоплюють прецедентні тексти, поєднують текстові альянзи, інтерполяції та паралелі). Гіпотетично 6-вимірна модель просторової організації знакових конструктів відображає сутність "бленду" світів автора, "прогнозованих адресатів"-інтерпретаторів, світу, створеного у тексті, картин світу персонажів, міфологічної матриці-основи, вторинних міфів тощо. Нарешті, простір типу (7, рівень семіосфери), що уявляється як багатовекторний рух об'ємних (тороїдальних) енерго-інформаційних квантів значного обсягу в об'ємних координатах ("об'єм в об'ємі"), є вербально втіленим енерго-інформаційним континуумом планети. Формалізовані способи представлення просторів (6) та (7) на даному етапі осмислення проблеми не уявляються можливими у

термінах чинного термінологічного апарату й становлять стратегічну перспективу дослідження.

Зазначені явища лінгвосеміотичного характеру характеризуються обсягом, та інтенсивністю, котрі пропонується визначати за допомогою процедур квантитативної лінгвістики та статистичних методів, зокрема, з урахуванням новітніх тенденцій у визначенні мовних засобів квантування інформації [2]. Загалом, просторові конфігурації зовнішньої та внутрішньої форми мовних знаків виявляються динамічними утвореннями, кожна з яких, у термінах точних наук, відзначається векторним полем (векторні поля розуміються як носії взаємодій структурних елементів системи). Флукутації станів систем у межах таких полів передбачають їхні варіативні та вірогіднісні трансформації, послідовності котрих задають *часовий вимір* їхнього існування. У свою чергу, реалізація часо-просторових ознак знаків як матеріальних об'єктів (з дуальною корпускулярно-хвильовою природою) дозволяє прогнозувати вивчення їхнього енергетичного потенціалу і впливу на людину, колективи, явища ментального і концептуального планів.

Час (грец. χρόνος) – за Платоном, це "подібність вічності, що рухається" [10], характеристика недосконалого динамічного світу, позбавленого щастя; тому час виявляється показником неповноти світу (часу завжди не вистачає). За Аристотелем, час – це "міра руху". Згідно середньовічних уявлень, час є незворотнім (оскільки визначається завершеними подіями), виявляється у психіці (минуле – у спогадах, майбутнє – в очікуваннях, сподіваннях та страху) та низці історичних подій, а тому розуміється як лінійний феномен.

Спільним для природничо-наукової (час як абсолютний, безкінечний – апріорна, нічим не визначена характеристика світу, еталоном одиниці котрої визнається певна послідовність подій) та суб'єктивної (час як апріорна форма спостережень) є розуміння властивості часу як зміни форми станів об'єктів, що також характеризується тяглістю – як безперервний розвиток минулого, що рухається у напрямку майбутнього.

З позицій квантової фізики, попри квантування практично усіх величин, час залишається зовнішнім параметром: незворотній час (кванто-механічні об'єкти вимірюються класичними приладами, що викликає певну асиметрію в його розумінні) дає вірогіднісну інформацію про стан об'єкта в минулому; відносно майбутнього – він сам створює новий стан [13]. Сучасна синергетика відзначає

парадокс часу (зворотні процеси породжуються незворотні явища) та пропонує вірогідніший опис хаотичних класичних або квантових систем, що передбачає неунітарні й несиметричні перетворення з комплексними власними значеннями. Словами І. Пригожина, "час набуває свого істинного смислу, пов'язаного з незворотністю або навіть "історією" процесу" та не є ... геометричним параметром, що характеризує рух"[12].

У нашому розумінні, час становить вектор поступу систем (у широкому розумінні – ціннісно-семантичний), створених у довільно обраних системах координат, в яких розбудовані світи різної етіології (знаково-опосередковані в тому числі). ЧАС як специфічний вимір просторово сконфігурованих систем розглядається як циклічна зміна станів відкритої системи. У спрощеному вигляді, для лінійного простору ЧАС $t = S / v$, де S – семантична відстань між крайніми складниками полісемійного кластеру (внутрішні опозиції), а v – кількість знаковихживань у текстовій вибірці. Час для структур з нелінійною конфігурацією буде іншим, оскільки він характеризує гіпер-просторові трансформації з нелінійними зв'язками між складниками просторів.

Часовий вимір існування систем мови, культури, картин світу реалізується, зокрема, крізь призму експлікації вихідних міфологічних аксіом у мовно-знакових конструктах різних епох. Відповідно, ми виділяємо хронологічні цикли на основі взаємовідношення змісту МП етнонаціональної картини світу [4: 192-201]. Важливим у даному контексті є усвідомлення відносності часу – що виявляється, водночас, у суб'єктивній різниці швидкості протікання ідентичних сценаріїв, а також у фактичній відсутності диференціації часу (минулого вже нема, майбутнього ще нема, а "точка усвідомлення" як теперішнє постійно рухається), що призводить до розуміння ЧАСУ як цілісного багатомірного потоку, в якому переплетені минуле, майбутнє і теперішнє. Відносними у цьому контексті виявляються й діахронічні зміни у зовнішній формі знако-носіїв, які відображають лише адаптивні здатності системи в середовищі зміни способу, обсягу й швидкості обміну інформацією. Відповідно, тексти різних епох становлять єдину "інформаційну базу", досягну для інтерпретатора в динамічній точці [ТУТ / ЗАРАЗ] та відображену в явищах прецедентних текстів, інтер- та гіпер-текстових властивостей мовно-знакових конструктів вищих рівнів, ре міфологізації культури загалом. Останній феномен становить основу для розбудови альтернативних світів у художніх

творах, при чому відносна реальність цих світів забезпечується саме апеляцією до хронологічно рекурентних інформаційних блоків міфологічного та лінгвокультурного характеру [4: 239-245].

У свою чергу, функціонування динамічних відкритих систем характеризується процесами енергетичного плану. Ми відзначаємо різноманітні вияви енерго-інформаційних взаємодій, опосередкованих мовними знаками. Відповідно, енергетичний потенціал останніх (від хвильо-акустичних параметрів іконічних і.е. основ до специфічних мовленнєвих жанрів, що призводять до зміни конфігурації фрагментів світу) може бути визначений / описаний через системне інтегративне дослідження номінацій динамічних сценаріїв, учасники котрих підпадають трансформації під впливом вербальних конструктів. З позицій точних / природничих наук, закон збереження енергії чинний лише для замкнених систем. Уточнимо, що в контексті міфологічно орієнтованого семіозису під замкненістю ми розуміємо цілісність системи, коли її "смісловий контур" є непорушеним, а структурні елементи – впорядкованими, що дозволяє їй виконувати відповідні функції та взаємодіяти з іншими системами. При цьому вона може вважатись відкритою, якщо в ході її взаємодій з іншими системами відбувається обмін складниками та квантами енергії.

Інтерпретативна та номінативна діяльність мовних особистостей призводить до творення вербальних образів світу. Ці образи корелюють з національною мовною та концептуальною картинами світу. Водночас, вони розбудовуються на основі динамічної особистісно релевантної сітки координат, утвореної унаслідок поєднання певним чином співвіднесених базових операторів. Останні є ситуативно акцентованими фрагментами МП як знаково-інформаційного континууму, контейнера вихідних аксіом, що відображають вербалізовані уявлення людей про константи буття. Більш за це, національні мови дозволяють створювати альтернативні реальності, що віддзеркалюють варіативність буття загалом, та змінюють "первинний" емпірично досяжний світ. Моделюючи властивості мовних знаків і багаторівневих мовно-мовленнєвих конструктів виявляються у відповідних волітивних ефектах та описуються із застосуванням терміна "енергія".

Загалом, енергія (д.-грец. *ἐνέργεια* "дія, діяльність, сила") є показником взаємодії, руху і трансформації матерії. У цьому сенсі гумбольдтіанський підхід до мови як "духу нації" переосмислюється крізь призму уявлень про ДУХ як енерго-

інформаційний вплив надсистеми, програму розвитку, реалізація котрої передбачає динамічні взаємодії систем різної етіології.

Енергетичний потенціал номінацій елементів МП зумовлений загальними властивостями мови як моделюючої системи (у ВФ мовних одиниць містяться згорнуті тексти – "підпрограми" функціонування відповідних денотатів). Особливості мовних знаків як елементів креативного коду визначаються такими чинниками. Перш за все, йдеться про ізоморфізм звукової іпостасі мовних знаків і способу існування матерії загалом, що виявляється в їхній хвильовій природі. У свою чергу, функціонування мовних одиниць викликає явище резонансу: акустично представлена програма з ВФ знаків взаємодіє з інформаційними полями, породженими матеріальними об'єктами / знаками і утворює багатовимірну тороїдальну структуру. При декодуванні графічних знаків їхній акустичний вплив опосередкований механізмом внутрішнього мовлення, що породжує ефект ментальної голограми. Механізм фрактальної взаємодії систем, підсистем, і надсистем сприяє поширенню й акцентуації значень, представлених у вигляді певного набору морфонемичних комплексів (пор. відоме явище "звукосимволізму" [7]) за умови їхньої повторюваної реалізації у текстах, у мовленні великих мовних колективів.

У широкому розумінні, будь-який текст є знаковим корелятом змодельованого мовною особистістю варіанту світу. У вузькому розумінні, мовленнєві конструкти, що співвідносяться з певними мовленнєвими жанрами, здатні моделювати бажаний варіант розгортання певного сценарію. Наприклад, **закляття**: *Evanesco!.. and the scrolls vanished* [20: 80] мовленнєвий конструкт перформативного типу призводить до специфічних наслідків, передбачених змістом ВФ мовного знака; **заклик**: *"Let trolls or goblins, aye, giants dare approach Alfheim! We shall smite them like the lightning and carry fire into their own lands!"* [17: 20] – декларатив бажаного варіанта розгортання сценарію; **молитва**: *Thy kingdom come thy shall be done* – апеляція до САКРАЛЬНОЇ СФЕРИ з метою проєкції бажаної (ідеальної) моделі міжсистемних відносин до емпірично досяжної реальності; **коліскова**: *Щоб зросло маленятко, // Наче любе пташенятко. // Наче квітонька маленька, // Наче зіронька ясенька* [16] – комісивний конструкт являє собою програму розвитку індивіда, охоплює оцінки та майбутній (бажаний) образ особистості; **рекламний текст**: *"Image is nothing. Thirst is everything. Obey your thirst!"* (Sprite) – констативний та

імперативний конструкти інтенсифікують міф про природність домінування фізіологічних стимулів у поведінці, створюють вторинний міф-симулякр про цінність і знаковість певного бренду в суспільних відносинах; **промова** (політичний дискурс): *"Never in the field of human conflict was so much owed by so many to so few"* (W.Churchill) – констатив-декларатив, що апелює до аксіологічного концепту СЛАВА та до давньо-германського концепту ВОЇН, котрий захищає "Серединний світ"; **прокляття** на зразок: *"Брежете! І тому – проклинаю втретє! Відтепер, тільки-но прийде Гур'їв день, перший від початку осені – жоден із вас не переживе цього дня, жоден не застане нового світанку, якщо в серце його не зазеленіє хоч маленький паросток любові! Не полюбите, то в гріб ляжете!"* [15: 81]; а також різноманітні табуйовані **інвективи**, що здійснюють відсилку до спотвореного розгортання програми (тобто, своєрідні "віруси", що, за умови рекурентного вживання, руйнують інформаційне поле суб'єктів знаково-опосередкованої взаємодії).

Отже, мовні знаки задають своєрідні голографічні моделі станів речей у певному світі, що визначають спосіб реакції суб'єктів на їх властивості, зміни характеристик її складників, поведінку, осмислення й оцінки таких станів речей. Відкриті системи перебувають у потоці постійних перетворень своїх попередніх станів у майбутні. При цьому система накопичує досвід взаємодії зі світом / іншими системами та транслює його як енергетичні впливи на інші системи. Мова як система та мовно-мовленнєві конструкти (знаки різних рівнів, текстові світи тощо) реалізують свій поліфункціональний потенціал і набувають етноспецифічного характеру з огляду на контекстуальні вияви трьох релятивних параметрів систем (простір, час, енергія). Ці параметри мовних, концептуальних і лінгвокультурних явищ є корелятами властивостей людини як "білкового енергоносія" (суб'єкта електрохімічних і хвильових процесів) та, водночас, суб'єкта духу (носія та інтерпретатора інформаційних програм – фрактальних зліпків програми розвитку, закладеної надсистемою – сакральною сферою). Перспективним є інтегративне дослідження мовних систем в аспекті світо-творення та прогностично-моделювальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Андрейчук Н. І.* Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття: Монографія / Н.І. Андрейчук. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 280 с.
2. *Бялик В. Д.* Лексичний квантор в англомовному публіцистичному дискурсі : автореф. : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04 / Василь Дмитрович Бялик; Київський національний лінгвістичний університет. – Київ, 2013. – 32 с.
3. *Домброван Т. І.* Язык в контексте синергетики : Монографія / Т.І. Домброван. – Одесса : КП ОГТ, 2013. – 346 с.
4. *Колесник О. С.* Лінгвосеміотика міфологічного простору: дис. ... докт. філол. наук : 10.02.15 / Олександр Сергійович Колесник; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2012. – 548 с.
5. *Левицький А. Е.* Етнономінації у дзеркалі міжкультурної комунікації : Монографія / А. Е. Левицький, Ю. В. Святюк. – К. : Логос, 2011. – 192 с.
6. *Левицкий В. В.* Семантические и фонетические связи в лексике индоевропейского праязыка. Опыт квантитативного анализа этимологического словаря : Монография / В. В. Левицкий. – Черновцы : Рута, 2008. – 232 с.
7. *Левицкий В. В.* Звуковой символизм: мифы и реальность: Монография / В.В. Левицкий. – Черновцы : ЧНУ, 2009. – 264 с.
8. *Мізін К. І.* Людина в дзеркалі компаративної фразеології : Монографія / К.І.Мізін. – Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2011 – 448 с.
9. *Нікульшина Т. М.* Ірреальність у просторі можливих світів: утнолінгвальні особливості (на матеріалі англійської та української мов) : Монографія / Т.М. Нікульшина. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. – 377 с.
10. *Платон. Тимей* / Платон // Собрание сочинений в 4 т. – Т. 3. – М. : Мысль, 1994. – С. 421–500.
11. *Поляков В. А., Тригубенко А. В.* Дух новой эпохи. Образ будущего. – В.А. Поляков, А.В. Тригубенко. – М. : МНШУ, 2011. – 136 с.
12. *Пригожин И.* Время, структура и флуктуации / Илья Пригожин. // Успехи физических наук. – 1980, июнь. – Т. 131, Вып. 2. – [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://ufn.ru/ru/articles/1980/6/a/>
13. *Фейнман Р.* Теория фундаментальных процессов / Р.Ф. Фейнман. – М. : Наука. – 1978. – С. 34–70.
14. *Equations for the Standard Torus* – [electronic resource]. – access mode : <http://www.geom.uiuc.edu/zoo/toptype/torus/standard/eqns.html>

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

15. *Олді Г.Л.* Розповіді очевидців або архів нагляду сімох / Генрі Лайон Олді. – К. : Грані–Т, 2008. – 160 с.

16. (УНІТ) Українські народні пісні. – [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://proridne.com/pisni/>

17. Anderson P. The Broken Sword / Paul Anderson. – N.Y. : Ballantine Books, 1981. – 207 p.

18. *Beowulf*. – [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www8.georgetown.edu/departments/medieval/labyrinth/library/oe/texts/a4.1.html>

19. *Cad Goddeu*. – [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.celtnet.org.uk/texts/llyfr_taliesin/cad_goddeu_eng.html

20. Rowling, J. K. Harry Potter and the Order of the Phoenix / J. K. Rowling. – N.Y. : Scholastic, 2004. – 875 p.

Колесник А. С., д.філол.н., проф.,
Черниговский национальный педагогический университет
им. Т.Г. Шевченко

РЕЛЯТИВНЫЕ ПАРАМЕТРЫ РАЗВИТИЯ ОТКРЫТЫХ СИСТЕМ

В АСПЕКТЕ ЛИНГВОСЕМИОТИКИ МИФА

В статье рассмотрены особенности реализации универсальных характеристик открытых систем в аспекте мифологического семиозиса. Предложена интегративная концепция триады "пространство-время-энергия", объясняющая лингво-креативный, волютивный и культуротворческий потенциал языковых систем. Номинации элементов мифологического пространства анализируются с позиций лингвосемиотики лингвокультурологии.

Ключові слова: параметр, простір, час, енергія, семиозис, номінація

Kolesnyk O.S., doctor of Philology, Professor
T.G. Shevchenko national pedagogical university of Chernihiv.

RELATIVE PARAMETERS OF OPEN SYSTEMS' DEVELOPMENT

IN THE LIGHT OF MYTH-ORIENTED LINGUO-SEMIOTICS

The article tackles the open systems' universal parameters within the framework of myth oriented semiosis. We suggest an integrative approach towards the "space-time-energy" triad that explains linguo-creative, voluntary and modeling potential of language systems. Designation units verbalizing the components of mythic space are analyzed from the perspective of linguo-semiotics and linguo-cultural studies.

Key words: parameter, space, time, energy, semiosis, designation.